

Настны цогц тусламж үйлчилгээ

Integrated care for older people

es on community-level interventions to manage declines
ic capacity

World Health
Organization

*Т.Дулмаа АУ-ны магистр,
тэргүүлэх зэргийн эмч, настны
эмч, ЧАБА-ны дарга*

Яагаад глобал стратеги?

Хүн төрөлхтний түүхэнд анх удаа хүмүүс 60 наснаас дээш хол наслах боломжтой боллоо. 2050 он гэхэл 5 хүн тутмын нэг нь 60-аас дээш настай байна.

Өндөр наслах нь илүү олон боломжуудыг авчрана. Гэхдээ эдгээр боломжуудыг хэрэгжүүлэхийн тул Эрүүл мэнд хамгийн чухлаар тавигдана.

Судалгаанаас харахад настай хүмүүс өмнөх үеийнхэнтэйгээ харьцуулахад эрүүл мэндийн хувьд илүү сайн биш байна.

Энэхүү стратегийг хэрэгжүүлснээр настай хүмүүс өөрийн хүссэн зүйлээ хийх боломжийг бүрдүүлж өгнө.

Стратеги ямар үр дүнг авчрах вэ?

Уг стратегийн хэтийн зорилго бол хүн бүрийн урт удаан, эрүүл амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлэх юм

Ирэх таван жилийн хугацаанд нотлох баримтанд тулгуурлан настнуудын хөдөлгөөний чадварыг нэмэгдүүлэх, судалгаа жинжилгээ явуулах, 2020-2030 оныг эрүүл насжилтыг дэмжсэн жилүүд болгох ажлын хүрээнд 5 стратегийн зорилтыг тавьсан.

Чухал тодорхойлолтууд

Эрүүл насжилт нь өндөр насанд амьдралын чанараа хадгалахад нөлөөлдөг бие махбодийн хөдөлгөөний чадварыг сайжруулах, хадгалах үйл явцыг хэлнэ.

Хөдөлгөөний чадвар нь хүний өөрийн биемахбодийн нөөц бололцоо болон хүрээлэн буй орчны хүчин зүйлээс шалтгаалдаг.

↳ Арга хэмжээг эхлүүлэх

Эрүүл насжилтыг дэмжихэд хүчтэй удирдлага болон салбар хоорондын хамтын ажиллагаа чухал байдаг.

Key actions include:

1. Эрүүл насжилтыг дэмжсэн бодлого төлөвлөлтийг бий болгох
2. Нотолгоонд суурилсан бодлого шийдвэрийг гаргах үндэсний чадавхийг сайжруулах
3. Ageism-тэй тэмцэх

↳ Эрүүл мэндийн системийг настай хүн амын хэрэгцээнд нийцүүлэн шинэчлэх

Хүмүүс насжих тусам тэдний эрүүл мэндийн хэрэгцээ илүү нарийн болдог. Тиймээс эрүүл мэндийн системийг настай хүмүүсийн хэрэгцээнд нийцүүлж, хямд, уялдаатай тусламж үйлчилгээ үзүүлдэг болгох шаардлагатай.

Key actions include:

1. Эрүүл мэндийн системийг хүний биемаходийн нөөц бололцоо, хөдөлгөөний чадварт суурилсан үйлчилгээ үзүүлдэг болгох
2. Хямд, хоорондоо уялдаатай эрүүл мэндийн үйлчилгээнүүдийг бий болгох
3. Тогтвортой, мэргэшсэн, менежмент сайтай ажиллах хүчинтэй байх

Настанд ээлтэй ↳ хүрээлэн буй орчныг бүрдүүлэх

Настанд ээлтэй орчинг бүрдүүлэхэд маш өргөн хүрээний байгууллага, салбар, хүмүүсийн хамтын ажиллагаа шаардагддаг. Настанд ээлтэй орчин настай хүний нийгэмд оролцох ямарваа саад бэрхшээлийг арилгаж, тэдний биемаходийн чадварын бууралтыг удаашруулдаг. Ингэснээр настай хүмүүсийг өөрсдийн эрүүл мэнд, бие даасан байдлыг удаан хадгалж нийгэмд хувь нэмэр оруулах боломжийг олгодог.

Key actions include:

1. Настнуудын бие даасан байдлыг дэмжих
2. Настай хүмүүсийн оролцоог хангах
3. Салбар хоорондын хамтын ажиллагааг дэмжих

Урт хугацааны асаргаа, сувилгааны ↳ тусламж үйлчилгээг сайжруулах

Worldwide, the number of older people requiring care and support is increasing. Every country needs to have an integrated system of long-term care. Each system should help older people maintain the best possible level of functional ability to allow older people to live with dignity and enjoy their basic human rights and fundamental freedoms.

Key actions include:

1. Тогтвортой, шударга урт хугацааны асаргаа, сувилгааны тусламж үйлчилгээг бий болгож тасралтгүй сайжруулах
2. Урт хугацааны асаргаа, сувилгааны тусламж үйлчилгээ үзүүлэх төсвийн болон хувийн ажиллах хүчнийг олшруулах, дэмжих
3. Урт хугацааны асаргаа, сувилгааны тусламж үйлчилгээний чанар стандартыг хангах

↳ Хяналт, үнэлгээ, судалгааг сайжруулах

Одоо насжилтын салбарт хэрэглэгдэж байгаа үнэлгээний арга, хэмжүүрүүд учир дутагдалтай, настай хүмүүсийн эрүүл мэндийн байдлыг бүрэн ойлгоход хүрэлцдэггүй. Эрүүл насжилтыг илүү сайн ойлгож олон хүмүүст хүргэхийн тулд илүү боловсронгуй үнэлгээ, хэмжүүрүүдийг судалгаагаар бий болгох шаардлагатай.

Key actions include:

1. Эрүүл насжилтыг хянах, үнэлэх аргачлал боловсруулах
2. Судалгааны чадамжийг сайжруулах
3. Эрүүл насжилтын мэдээллийн талаар баазыг бий болгох

ЦОГЦ ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГ ЭЭ ГЭЖ ЮУ ВЭ?

1

Хүмүүсийн амьдарч
байгаа орчинд ойрхон
хамт олны түвшинд
тусламж үйлчилгээ
үзүүлэх

2

Оролцож буй хүн
бүртэй хамтран гаргах
цогц үнэлгээ, тусламж
үйлчилгээний
төлөвлөгөө гаргах

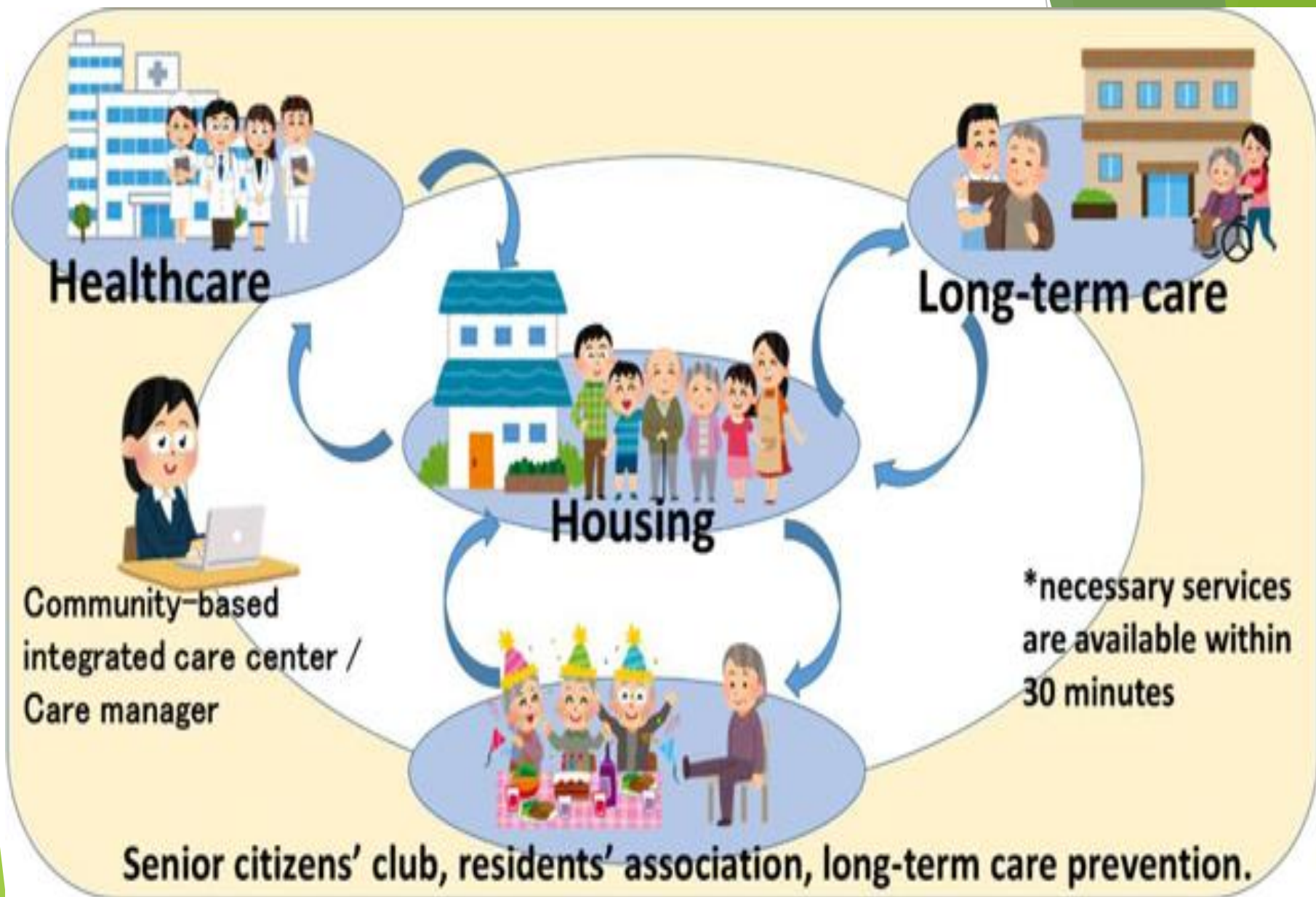
3

Төрөлх чадавх ба үйл
ажиллагааны
чадварын талаар бүх
мэргэжилтнүүд
хамтран ажиллах

4

Хамт олныг татан
оролцуулах, гэр бүлийн
асран халамжлагчдыг
дэмжих

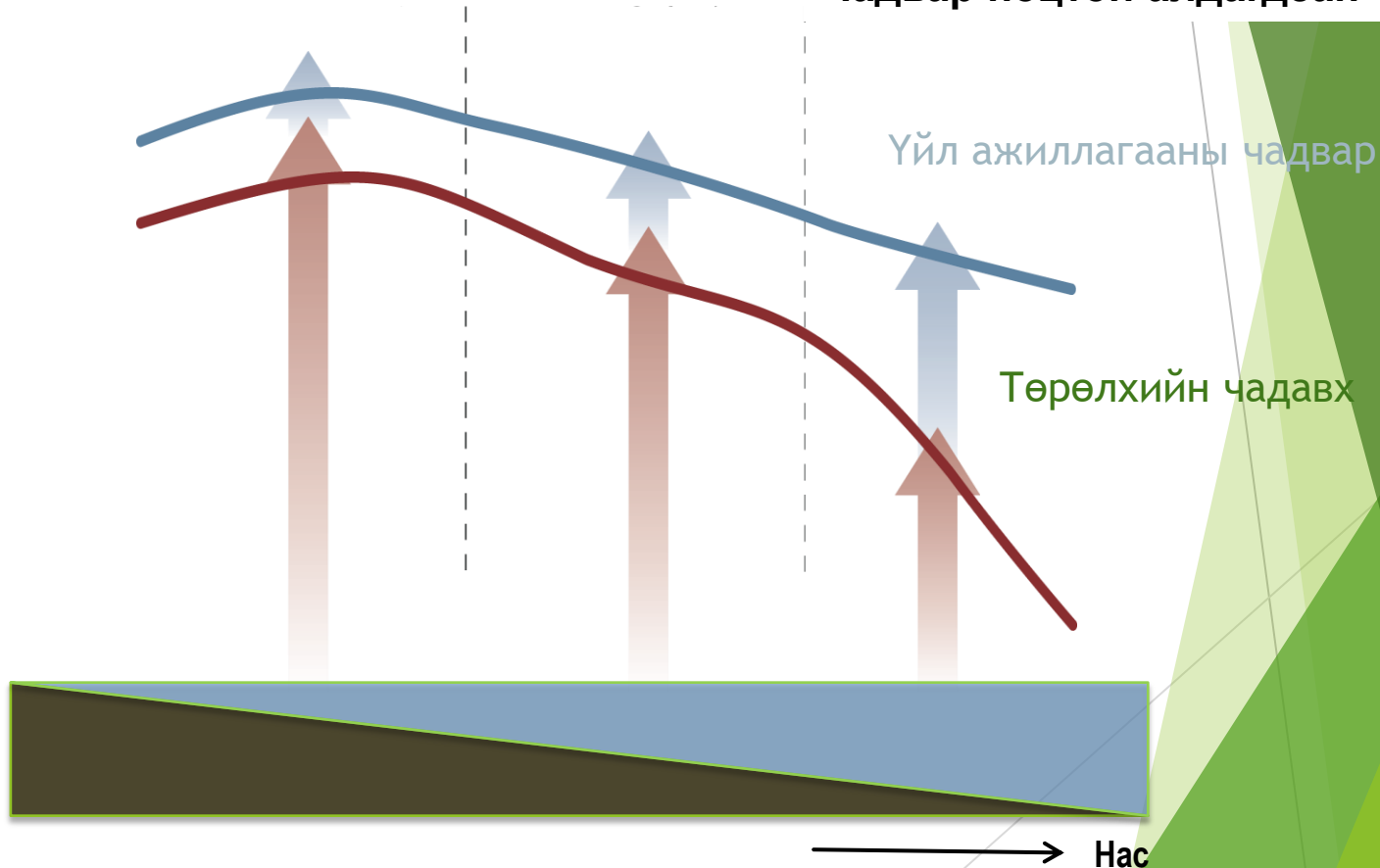

Дотоод чадамж, үйл ажиллагааны чадвар

- ▶ ДЭМБ-с дотоод чадамжийг хувь хүний биеийн болон сэтгэц, сэтгэл зүйн, үйл ажиллагааны чадамжийн нэгдэл, үйл ажиллагааны чадварыг хувь хүний орчны нөхцөл байдалтай уялдах нарийн нийлмэл цогц гэж тодорхойлдог.

Нийгмийн эрүүл мэндийн хүрээ

Өндөр, тогтвортой чадвар Буурч буй чадвар Чадвар ноцтой алдагдсан

Удирдамжийн үндэслэл

ДОТООД ЧАДАМЖ БУУРАХ нь настанд байдаг түгээмэл асуудал бөгөөд сонсох, харах, санах, хөдлөх, өдөр тутмын болон нийгмийн амьдралд оролцох зарим хүндрэл гарснаар илэрдэг.

Олон нийтэд тулгуурласан **ЦОГЦ ТУСЛАМЖ**-ийг боловсруулах, чадамж, чадвар буурахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг нэвтрүүлэх, албан бус тусламж үзүүлэгч нарт дэмжлэг үзүүлэх шаардлага тавигдаж байна.

Удирдамж энэхүү хэрэгцээнд суурилсан болно.

Хамрах хүрээ

Удирдамж нь **ХӨДӨЛГӨӨН, ХООЛ ТЭЖЭЭЛ, СЭРГЭГ БАЙДАЛ, ХАРАА, СОНСГОЛ, ТАНИН МЭДЭХҮЙ, СЭТГЭЛ САНАА**, мөн настанд үзүүлэх тусламжийн чухал шинж болох **ШЭЭС АЛДРАХ, УНАХ ЭРСДЭЛ** зэрэг настны түгээмэл алдагдлыг удирдах нотолгоонд суурилсан арга хэмжээг хамарсан болно.

Хамрах хүрээ

Энэ хүрээ эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний арга замыг өөрчилж, настуудын хэрэгцээг үнэлэн цогц тусламжийн төлөвлөгөө гарган, дотоод чадамж, үйл ажиллагааны чадварыг хадгалах зорилтод чиглүүлэн хувь хүнд чиглэсэн удирдлагыг хэрэгжүүлэх чанартай цогц тусламж үйлчилгээг баталгаажуулах гол хандлагыг санал болгосон.

Зорилтот бүлэг

Олон нийт, өрх дүүрэгт ажиллаж байгаа эрүүл мэндийн ажилтнууд Олон нийтэд зориулсан настны цогц тусламж үйлчилгээний удирдамжийн зорилтот бүлэг юм.

Мөн энэ удирдамж анагаах ухаан, сувилахуй, нийгмийн эрүүл мэндийн сургалтын хөтөлбөр боловсруулдаг мэргэжилтнүүдэд зориулагдсан.

Чиглүүлэх зарчим

- Удирдамж дотоод чадамжийг тэнцвэржүүлэх замаар эрүүл насжилтыг дэмжих эрүүл мэндийн тогтолцооны үүргийг тодорхойлон ДЭМБ-ын Насжилт ба Эрүүл Мэндийн дэлхийн стратеги, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний (6, 19) гол зорилгыг биелүүлэхэд дэмжлэг.
- Удирдамж нь ДЭМБ-ын хүн төвтэй эрүүл мэндийн цогц тусламж үйлчилгээний хүрээг хэрэгжүүлэх арга хэрэгсэл болно (20). Энэ хүрээ эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний арга замыг өөрчилж, настуудын хэрэгцээг үнэлэн цогц тусламжийн төлөвлөгөө гарган, дотоод чадавхи, үйл ажиллагааны чадамжийг хадгалах зорилтод чиглүүлэн хувь хүнд чиглэсэн удирдлагыг хэрэгжүүлэх чанартай цогц тусламж үйлчилгээг баталгаажуулах гол хандлагыг санал болгосон.

ДЭМБ-ын Насжилт ба эрүүл мэндийн дэлхийн тайланд дараах байдлаар тодорхойлсон.

Тусламж үйлчилгээ үзүүлэгчид дараах зүйлийг мэдсэн байх шаардлагатай.

Үүнд:

1. Хувь хүний алдагдал, буууралтыг үнэлэх нь цогц тусламж үйлчилгээний төлөвлөгөө, боловсруулахад хэрэгтэй ба асуудлыг бүхэлд нь хамт авч үнэлнэ.
2. Хоол тэжээлийг сайжруулах, биеийн дасгал хөдөлгөөнийг дэмжих асуудлыг тусламж үйлчилгээний төлөвлөгөөнд оруулж, арга хэмжээг бие биетэй нь уялдаатай үзүүлэх хэрэгтэй.

Олон нийтэд зориулсан настны цогц тусламж үйлчилгээний удирдамж 3 модулиас бүрдсэн байна.

- ▶ **Модул I:** Хөдөлгөөний алдагдал, тэжээлийн дутагдал, харааны чадвар болон сонсгол алдагдах, сэтгэн бодох чадвар буурах болон сэтгэл гутралын хам шинж гэх мэт биеийн ерөнхий байдлын доройтол
- ▶ **Модул II:** Настанд тохиолдох хам шинжүүд, үүнд шээс задгайрах эмгэг болон унах эрсдлүүд гэх мэт багтана
- ▶ **Модул III:** Асран хамгаалагчийн дэмжлэг: асран хамгаалагчийн ажлыг дэмжих болон хэт ачааллаас урьдчилан сэргийлэх

Модул I: Бие махбод болон сэтгэцийн чадвар буурах

- ▶ Хөдөлгөөний алдагдал
- ▶ Тэжээлийн дутагдал
- ▶ Харааны чадвар буурах
- ▶ Сонсгол сулрах
- ▶ Сэтгэн бодох чадвар алдагдах
- ▶ Сэтгэл гутрах хам шинж

Модул II: Настанд тохиолдох хам шинжүүд

- ▶ Шээс задгайрах эмгэг
- ▶ Унах эрсдэл нэмэгдэх

Модул III: Асран хамгаалагчийн дэмжлэг

- Гэр бүлийн гишүүд болон бусад асран хамгаалагчид нь настуудын зөвхөн тэдэнд хэрэгтэй асаргааг хийгээд зогсохгүй настуудын сэтгэлзүйд дэмжлэг болж байх

Тусламж үйлчилгээ үзүүлэх ерөнхий

Цогц үнэлгээ ба тусламж үйлчилгээний төлөвлөгөө

Хамт олны дунд дотоод

чадамж (ДЧ)

1 алдагдалтыг илрүүлэх үзлэг хийх

ТИЙМ

2 АШТУ-ний байгууллагад ДЧ-ийн илүү гүнзгий үнэлгээг хийх

ДЧ алдагдаагүй

Ерөнхий эрүүл мэнд, амьдралын хэвийн зөвлөгөө, хэвийн тусламж үйлчилгээ

ТИЙМ

3B Нийгмийн тусламжийн хэрэгцээнд үнэлгээ хийх, менежмент явуулах

Цогц үнэлгээ

3A

Холбогдох биеийн байдлыг үнэлж, менежмент явуулах

ҮГҮЙ

ДЧ буурсан тохиолдолд хамт олны түвшинд менежментийн үйл ажиллагаа явуулах

ҮГҮЙ

Биеийн байдлын нэгдсэн менежмент

ТИЙМ

- Нийгмийн тусламж, дэмжлэгийн төлөвлөгөө
- Нийгмийн оролцоонд саад болж байгаа зүйлсийг арилгах
- Орчны дасан зохицол
- Сэргээн засал, хөнгөвчлөх, насны эцсийн үйлчилгээ

ТИЙМ

Цогц тусламжийн төлөвлөгөө

Анхаарал хандуулсанд
баярлалаа